

Mijn weekblad

Redacteur Ton Oosterhuis

Deze week bevat *Mijn weekblad* voor de laatste keer een puzzelbijlage met een verhaaltje over kalief Abdallah al-Mamoen. Dit afscheid wilde ik niet zomaar laten passeren. Daarom een beschouwing over zijn betekenis aan het einde van deze reeks puzzelverhaaltjes.

Afscheid van de beroemde kalief al-Mamoen

In de Arabische wereld werd de herinnering aan een glorieus verleden lange tijd levend gehouden met de verhalen van 1001 nacht. In de achttiende eeuw veroverden ze ook de westerse wereld. Kalief Haroen al-Rasjied, Sindbad de zeeman, Ali Baba en de veertig rovers, Alladin en de wonderlamp, ze werden bekend en beroemd. Iets minder bekend, maar zeker niet minder beroemd, was kalief Abdallah al-Mamoen, de zoon van Haroen al-Rasjied. In de 992ste nacht van *1001 nacht* wordt het volgende over hem verteld:

“Toen al-Mamoen, zoon van Haroen al-Rasjied, kalief werd, betekende dit een zegen voor het rijk. Want al-Mamoen, die ontegenzeggelijk de schitterendste en meest verlichte kalief onder al de Abbassieden was, schonk de Moslimlanden de zegen van vrede en rechtvaardigheid. Hij beschermde en eerbiedigde op doeltreffende wijze geleerden en dichters en bracht onze Arabische voorvaders naar het plein van de wetenschap. En ondanks zijn omvangrijke bezigheden en zijn dagen gevuld met

arbeid en studie, wist hij toch altijd uren te vinden voor ontspanning, voor vrolijkheid en feest. En aan de musici en de zangeressen viel een groot deel toe van zijn glimlachen en zijn weldaden. En de schranderste, verlichtste en schoonste vrouwen wist hij te kiezen tot zijn wettige echtgenoten en de moeders van zijn kinderen.”

Een tekst uit een sprookjesboek, zult u zeggen. Maar de lof voor kalief al-Mamoen klinkt op veel terreinen nog na. De sporen die kalief al-Mamoen heeft nagelaten in de historie van de wereld zijn diep, onuitwisbaar en van grote betekenis. Als hij geen opdracht had gegeven de boeken der Grieken te verzamelen, over te schrijven en te vertalen, zou onnoemelijk veel kennis van die antieke beschaving waarop het westen heeft voortgebouwd, verloren zijn gegaan. Dat geldt voor de zeven boeken *Anatomie* van Galenus, twee boeken *Kegelsneden* van Apollonius, *Mechanica* van Hero en *Pneumatica* van Philo. De historici zijn unaniem in hun lof voor kalief Abdallah al-Mamoen: Met dit woord over een man die zoveel heeft betekend en toch zo volkomen werd vergeten, wil ik mijn reeks over hem beëindigen. Met als laatste opmerking; dat ik met weemoed denk aan die andere wereld van de Islam. Want de huidige wereld van de Islam schijnt zijn eigen glorie tijd liever te vergeten.

De patriarch van Constantinopel, bijgenaamd Grammaticus, bezocht in het jaar 830 het hof van kalief al-Mamoen als ambassadeur. Op deze illustratie van zijn verslag zit de kalief links en de keizer uiterst rechts.